

MUIDERSLOT

Eigenwijs sinds 1285

Week 2 Spelen is bewegen

Midden- en bovenbouw basisonderwijs

Introductie

In een van de torens van het Muiderslot woonden de wachters. Zij hielden vanuit de Zuidertoren - naast de Poorttoren - het kasteel en de omgeving goed in de gaten. Er liepen altijd wachters over de muren en boven op de torens. Als de wachters hun rondje gemaakt hadden, zaten ze in de toren. Best saai, dat lange wachten! Daarom gingen ze spelletjes spelen.

Er werden in de middeleeuwen enorm veel spellen gespeeld. Volwassenen speelden kaart of dobbelden. Soms voor geld, ook al mocht dat niet van de kerk. Kinderen speelden vooral buiten: hoepelen, knikkeren, steltenlopen of paardrijden.

Opdracht 1 Woordenshake

Iedereen weet dat je woorden kunt uitspreken en opschrijven. Wist je dat je woorden ook bij elkaar kunt optellen? Zo wordt kasteel + vrouw = kasteelvrouw.

A. Woordsommen

Los de volgende sommen op. Zoek de juiste woorden bij tel ze bij elkaar op:

fazanten	+	spel	=	fazantenpastei
kasteel	+	brug	=
kaart	+	gracht	=
ophaal	+	pastei	=
dobbel	+	poort	=
slot	+	steen	=

B. Woordenshake

Naast optellen kun je woorden ook door elkaar schudden: woordenshake. Zo maak je je eigen taal. Bijvoorbeeld:

glasje + sap	=	glap of saasje of ...
snel + fietsen	=	snietsen of felsen of ...

Maak je eigen woordenshake. Er zijn natuurlijk verschillende woorden mogelijk. Gebruik je fantasie.

warme + stampot	=
kleurig + schilderij	=
spannend + verhaal	=
scherp + zwaard	=

Extra opdracht:

Kun jij een tekening maken van één van de door elkaar geschudde woorden?

Opdracht 2 Eenentwintigen

Kaartspellen werden na dobbelen populair vanaf de 14e eeuw, vooral onder de rijken (adel), omdat kaarten duur waren om te maken. Eenentwintigen is een spel dat vanaf de middeleeuwen wordt gespeeld.

Zoek één of meerdere medespelers en een pak speelkaarten. Haal de jokers uit het spel, en alle kaarten t/m 6. Eén iemand is de bank en verdeelt de kaarten. Iedereen, ook de bank, krijgt 2 kaarten.

Doel van dit spel is om te proberen om een hoger puntenaantal dan de bank te krijgen. Maar let op: je mag niet boven een totaal van 21 punten uitkomen! Als je aan de beurt bent, kun je net zo lang om kaarten vragen tot je besluit te passen, om te voorkomen dat je boven de 21 uitkomt. Als bank en speler met hetzelfde aantal punten passen, wint de bank. De bank speelt als laatste, met open kaarten.

Waarden van de kaarten

Heer 3 punten, Vrouw 2 punten, Boer 1 punt. Aas is naar keuze 1 of 11 punten. De kaarten 7 t/m 10 hebben hun normale puntwaarde

Opdracht 3 Ik zie, ik zie...

Dit is het schilderij 'Kinderspelen' van Pieter Bruegel de Oude. Maak een afdruk of bekijk het van dichtbij via [Google Arts & Culture](https://www.google.com/cultural/institution/googleartsandculture/). Op dit schilderij zijn 230 kinderen te zien die 83 verschillende spellen spelen. Op die manier laat de schilder zien welke spelletjes kinderen in zijn tijd speelden.

Zoek één of meerdere medespelers. Bekijk het schilderij van Breughel en kies een klein stukje van het schilderij uit. Beschrijf op een klein reepje papier in één zin wat je kunt zien. Geef het briefje door en laat de ander zoeken welk stukje van het schilderij hebt beschreven. Als hij of zij het heeft gevonden, wisselen jullie van rol.

TIP: Willen jullie het extra moeilijk maken? Beschrijf dan bijvoorbeeld alleen de vormen en de kleuren.

Opdracht 4 Wat hoort bij wat?

Kinderen spelen in alle tijden, maar hoe en waarmee gespeeld wordt, verandert door de eeuwen heen. Kijk maar eens tussen je eigen spullen. Zit er speelgoed tussen waarvan je denkt dat het ook al in de middeleeuwen bestond?

Hieronder staan vier beschrijvingen van spellen die nu niet meer worden gespeeld. Schrijf achter de omschrijving van het spel de naam van het spel. Je kunt kiezen uit: *kop en gat*, *tiepelen*, *kolven*, *paletten*.

A. Spel waarbij je met een lange stok van 50-60 centimeter een korte stok wegsloeg. Je kreeg punten voor de afstand tussen de korte stok op grond en de speler met de lange stok. Werd de korte stok door de tegenpartij gevangen, dan kreeg je geen punten.

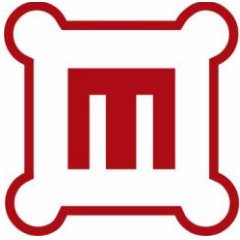
B. Spel waarbij twee spelers, een bal van kurk, leer en veren naar elkaar toe speelden met een klein rond plankje.

C. Spel waarbij spelers met een stok (met een houten voet) een bal in zo weinig mogelijk slagen naar een bepaald punt probeerden te spelen.

D. Voor dit spel waren vier jongens nodig. Twee hielden elkaar met de armen om het middel vast, waarbij een van beiden ondersteboven stond. De twee andere jongens zaten voorovergebogen met de knieën op de grond. Daarna rolden de staande jongens over de liggende heen, zodat de jongen die eerst rechtop stond, nu op zijn kop kwam te staan.

Wist je trouwens dat al deze spelletjes op tegeltjes te bekijken zijn in het Muiderslot? Ze zijn te zien onder langs de muren in de Prinsenkamer en de Ridderzaal.

MUIDERSLOT

Eigenwijs sinds 1285

Antwoordvel

Week 2 Spelen is bewegen

Midden- en bovenbouw basisonderwijs

Opdracht 1 Woordenshake

a.

fazanten	+	spel	=	fazantenpastei
kasteel	+	brug	=	kasteelpoort
kaart	+	gracht	=	kaartspel
ophaal	+	pastei	=	ophaalbrug
dobbel	+	poort	=	dobbelsteen
slot	+	steen	=	slotgracht

b. Bijvoorbeeld:

warme+stampot	=	warpot
kleurrijk+schilderij	=	kleurderij
spannend+verhaal	=	spannaal
scherp+zwaard	=	schaard

Opdracht 4 Wat hoort bij wat?

- A. Tiepelen
- B. Paletten
- C. Kolven
- D. Kop en gat